

การพยาบาลผู้ป่วยสูงอายุโรคมะเร็งคอหอยที่มีภาวะฉุกเฉินทางมะเร็งวิทยา

พรรณทิพา บุญส่ง

บทคัดย่อ ภาวะฉุกเฉินทางมะเร็งวิทยา Oncologic emergencies คือภาวะฉุกเฉินที่มีอันตรายคุกคามอย่างเฉียบพลันต่อชีวิตของผู้ป่วยเนื่องมาจากโรคมะเร็งที่เป็นอยู่หรือจากการรักษาโรคมะเร็ง ถ้าไม่ได้รับการตรวจคัดกรองและการวินิจฉัยอย่างรวดเร็ว และไม่ได้รับการรักษาอย่างมีประสิทธิภาพ อาจส่งผลให้เกิดการเจ็บป่วยที่รุนแรงอย่างถาวร หรือการเสียชีวิตของผู้ป่วยได้ สำหรับภาวะฉุกเฉินของผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและคอ โรคมะเร็งคอหอยส่วนล่าง (Hypopharyngeal cancer) เกิดจากการกลายพันธุ์ของเซลล์เนื้อเยื่อคอหอย มีการแบ่งตัวรวดเร็วเกินปกติ มีเนื้องอกขนาดใหญ่ ทำให้เกิดการอุดตันของทางเดินหายใจส่วนบน มีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนรุนแรง ต้องเจาะคอTracheostomy tube ใส่สายอาหารทางจมูกหรือทางหน้าท้อง ผู้ป่วยต้องเผชิญปัญหาจากอาการข้างเคียงจากการรักษา ทำให้เกิดความทุกข์ทรมาน ไม่สามารถทำหน้าที่ต่างๆ ได้ตามปกติ ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวันทั้งของผู้ป่วยและครอบครัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมทั้งยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในกระบวนการรักษา รวมทั้งอาจกระทบต่อประกอบอาชีพทำให้สูญเสียรายได้

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพยาธิสภาพ การดำเนินของโรค แนวทางการรักษา การพยาบาลผู้ป่วยสูงอายุโรคมะเร็งคอหอยที่มีภาวะฉุกเฉินทางมะเร็งวิทยา และแนวทางการพยาบาลผู้ป่วยสูงอายุโรคมะเร็งคอหอยที่มีภาวะฉุกเฉินทางมะเร็งวิทยา

วิธีการศึกษา เลือกกรณีศึกษาจากผู้ป่วยสูงอายุโรคมะเร็งคอหอยที่มีภาวะฉุกเฉินทางมะเร็งวิทยา จำนวน 1 ราย โดยใช้กระบวนการตั้งแต่พยาบาล การดูแลผู้ป่วยตั้งแต่แรกเริ่ม และการดูแลต่อเนื่องจนถึงการวางแผนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล

ผลการศึกษา ผู้ป่วยชายไทย อายุ 71 ปี สัญชาติไทย เชื้อชาติไทย การวินิจฉัย CA hypopharynx ตรวจพบ Large heterogeneous mass at hypopharynx size 7.9 cm in sagittal plane & 5.1 cm in cross-section plane involving oropharynx/larynx/upper esophagus +invading left neck muscle upper airway obstruction On Tracheostomy และ On gastrostomy ได้รับการรักษาด้วยการฉายรังสี ด้วยเทคนิค 3D (Three dimensional conformal radiation therapy) ฉายรังสีแบบ Conventional fraction ปริมาณรังสี 212 เซนติเกรย์ต่อวัน จำนวน 33 ครั้ง รวมปริมาณรังสีทั้งหมด 6,996 เซนติเกรย์ ภายหลังจากเริ่มรับการฉายรังสีได้ 3 ครั้ง ผู้ป่วยภาวะupper airway obstruction มาโรงพยาบาลก่อนนัดหมาย ด้วยภาวะฉุกเฉินทางมะเร็งวิทยา มีอาการมีเลือดออกทาง Tracheostomy tube เลือดจะออกมากเวลาไอ หายใจไม่สะดวก มีภาวะความดันโลหิตต่ำ แพทย์รับไว้ในความดูแลเป็นผู้ป่วยในให้ Admit ICU ผู้ป่วยมีความเสี่ยงต่อภาวะ Hypovolemic Shock ภาวะอุดตันทางเดินหายใจ และมีความวิตกกังวลและขาดข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย อาการข้างเคียงจากการรักษาด้วยการฉายรังสี มีความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง ความมีคุณค่าในตนเองลดลง รู้สึกเป็นภาระของครอบครัว เนื่องจากการเจ็บป่วยเรื้อรัง เกิดภาวะแทรกซ้อนบริเวณผิวหนังจากการได้รับการฉายรังสี การเกิดภาวะเยื่อช่องปากอักเสบ มีภาวะทุพโภชนาการเนื่องจากได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ พร่องความรู้และทักษะวิธีปฏิบัติการให้อาหารทางสายยางหน้าท้อง พร่องความรู้และทักษะในการ

ดูแลผิวหนังบริเวณรอบสายยางหน้าท้อง เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม มีความวิตกกังวลจากการสูญเสียภาพลักษณ์และประสิทธิภาพใน การสื่อสารลดลง เพื่อจัดการปัญหา อาการหรือภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะแทรกซ้อนและการรักษา จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทีมสหสาขาวิชาชีพรวมทั้งการดูแลจากครอบครัวของผู้ป่วย โดยมีเป้าหมายในการทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สรุปและข้อเสนอแนะ การพยาบาลผู้ป่วยสูงอายุโรคมะเร็งคอหอยที่มีภาวะฉุกเฉินทางมะเร็งวิทยา เป็นการพยาบาลผู้ป่วยที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน เป็นภาวะฉุกเฉินที่มีอันตรายคุกคามอย่างเฉียบพลันต่อชีวิตพยาบาลจึงมีบทบาทสำคัญมาก ต้องมีสมรรถนะในการคัดกรองประเมินสภาพผู้ป่วย คัดแยก จำแนกผู้ป่วยที่มีภาวะวิกฤติฉุกเฉินที่ซับซ้อนได้อย่างถูกต้องแม่นยำ จัดวางระบบการคัดกรองที่มีความซับซ้อน ปลอดภัยจากภาวะคุกคามได้อย่าง ทันทีทันที่ ประสานงานกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ให้การรักษาพยาบาล เฝ้าระวังและติดตามอาการ ให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลรักษาที่รวดเร็ว ครอบคลุม มีการส่งต่อข้อมูลที่เพียงพอ เพื่อเป้าหมายให้ผู้ป่วยปลอดภัยและ ลดอัตราการเสียชีวิต ส่งเสริมให้ผู้ป่วยปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม และส่งเสริมให้ผู้ดูแลในครอบครัวของผู้ป่วยในการสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้ป่วยให้ปฏิบัติตนได้ อย่างเหมาะสมและป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากโรคที่เป็นอยู่ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งนี้ควรมีการพัฒนาศักยภาพทีมพยาบาลผู้ดูแลให้มีองค์ความรู้และทักษะในการพยาบาลและการดูแลที่เป็นมาตรฐาน ปลอดภัย พัฒนาแนวทางปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะในการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็งคอหอย เพื่อใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีการจัดการระบบการส่งต่อข้อมูลทั้งในโรงพยาบาลและนอกโรงพยาบาลสามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจน ครบถ้วน มีแนวทางปฏิบัติและคู่มือในการช่วยเหลือผู้ป่วยเมื่อมีภาวะวิกฤติภาวะฉุกเฉินทางมะเร็งวิทยา เพื่อให้ทีมสามารถจัดการผู้ป่วยได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ ผู้ป่วยสูงอายุ โรคมะเร็งคอหอย ภาวะฉุกเฉินทางมะเร็งวิทยา

Thailand

สถาบันมะเร็งแห่งชาติ
National Cancer Institute

ผลงานวิชาการของสถาบันมะเร็งแห่งชาติ